

Słubice, dnia 02-03-2018r.

Informacja z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Słubicach w 2017 r.

Zespół Interdyscyplinarny w Słubicach został powołany Zarządzeniem nr 0050/7/2012 Wójta Gminy Słubice z dnia 13 lutego 2012 r., celem realizacji działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Słubice, działa w oparciu o Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 który został przyjęty Uchwałą Nr XI.74.2015 r. Rady Gminy Słubice z dnia 24 listopada 2015 r. Uchwałą Nr XII/66/2011 Rady Gminy Słubice z dnia 22 grudnia 2011 r., reguluje tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

Podstawowe założenia procedury „Niebieskie Karty” oraz zobowiązanie do jej prowadzenia zostały uregulowane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zm.) zwanej dalej Rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” zostało wydane przez Radę Ministrów w dniu 13 września 2011 roku (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) zwane dalej rozporządzeniem NK .

Poza treścią ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz rozporządzenia NK, do podstaw prawnych realizacji procedury Niebieskie Karty należy zaliczyć przepisy regulujące funkcjonowanie poszczególnych służb obowiązanych do realizacji procedury. Przedstawiciele podmiotów biorących udział w procedurze wykonują zadania w ramach swoich obowiązków służbowych, co oznacza konieczność realizowania zasad określonych m.in. w takich aktach prawnych jak:

- ustawa z dnia 8.11.2017 roku o Policji (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz.2067);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1769);
- ustawa z dnia 31.10.2016 roku o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r, poz. 1943);
- ustawa z dnia 5 grudnia 1996 roku o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jednolity Dz. U. z 2017 poz. 125;

- ustawa z dnia 16.01.2018 roku o zawodach pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U. z 2018 poz. 123);
- ustawa z dnia 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016r., poz. 487 ze zm.).

Schemat procedury „Niebieskie Karty”

W ramach procedury Niebieskie Karty ustawodawca wprowadził cztery formularze Niebieska Karta, oznaczone kolejno literami A, B, C i D.

Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta A” przez przedstawiciela jednego z pięciu podmiotów: Policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Katalog podmiotów wskazanych jako uprawnione do wszczynania procedury oznacza, że przedstawiciele innych podmiotów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie np. kuratorzy, organizacje pozarządowe, prokuratorzy, nie mają możliwości uruchamiania procedury.

Po wypełnieniu formularza A należy go bezzwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni przekazać do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny, w której istnieje podejrzenie występowania przemocy.

Wypełnienie formularza Niebieska Karta A powinno odbywać się w obecności osoby co do której istnieje podejrzenie, że została dotknięta przemocą w rodzinie, która otrzymuje od osoby wszczynającej procedurę formularz „Niebieska Karta B”, zawierający podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie oraz wskazanie miejsc, do których osoba doznająca przemocy może się zwrócić po pomoc, właściwych ze względu na jej miejsce zamieszkania.

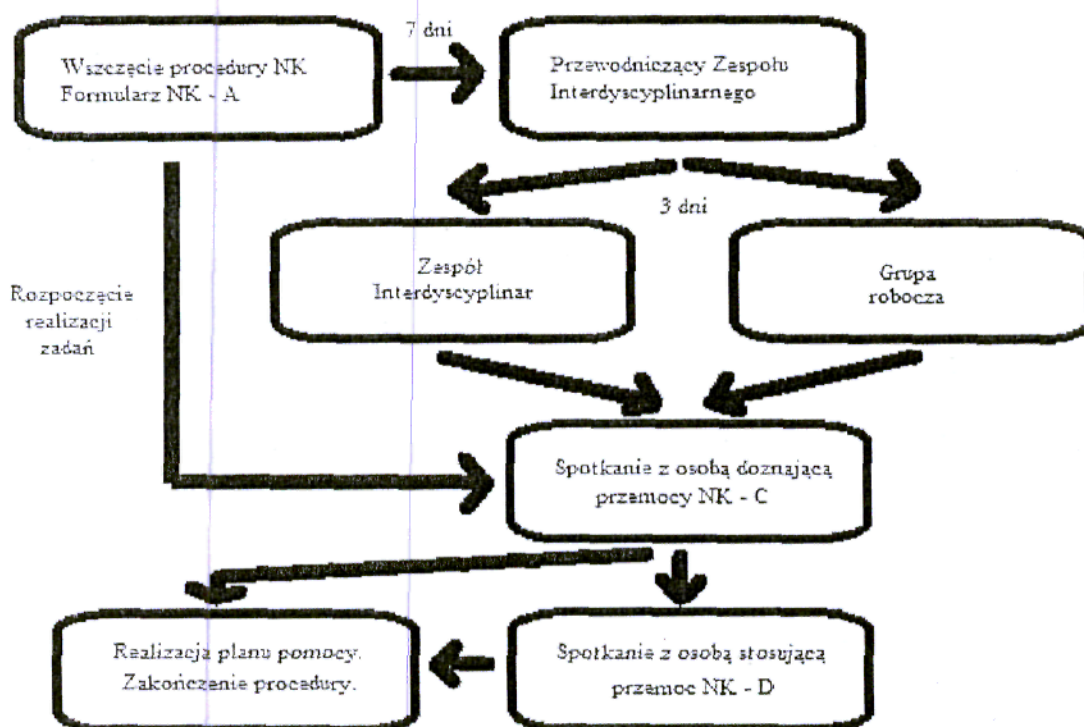
Po otrzymaniu formularza A przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego w ciągu 3 dni przekazuje go pozostałym członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupie roboczej.

Bez względu na to, czy formularz Niebieska Karta A trafił do zespołu interdyscyplinarnego czy grupy roboczej, kolejnymi czynnościami w procedurze są zaproszenie na posiedzenie zespołu lub grupy osoby, co do której istnieje podejrzenie, że została dotknięta przemocą w rodzinie oraz wezwanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

W trakcie spotkania z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że została dotknięta przemocą w rodzinie wypełnia się formularz „Niebieska Karta C”, zawierający plan pomocy rodzinie, a w czasie spotkania z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie wypełnia się formularz „Niebieska Karta D”. Zaznaczyć należy, że spotkania nie mogą się odbyć w tym samym miejscu i czasie.

Po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy oraz stwierdzeniu, że przemoc ustała lub w przypadku rozstrzygnięcia o braku przesłanek do prowadzenia procedury, następuje jej zakończenie.

Schemat procedury Niebieskie Karty

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”

Podstawę wszczęcia procedury „Niebieskie karty” określa art. 9d ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który stanowi: *Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta" w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.*

W pierwszej kolejności należy zatem rozstrzygnąć, czy zachodzi podejrzenie stosowania przemocy wobec członków rodziny.

Definicja przemocy w rodzinie

Definicja przemocy w rodzinie została określona w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w następującym brzmieniu: „*przemoc w rodzinie - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”. Zatem można wskazać, że przemoc w rodzinie składa się z trzech elementów:

1. umyślnego działania lub zaniechania,
2. naruszenia prawa,
3. określonej kategorii osób – członków rodziny.

Umyślne działanie lub zaniechanie, stanowiące naruszenie praw członków rodziny, będzie stanowiło przemoc w rodzinie. Umyślność jako cecha przemocy w rodzinie charakteryzuje się tym, że sprawca ma świadomość działań, które podejmuje, wie jakie wywołają one skutki i chce osiągnięcia tych skutków. Działa zatem w określonym celu, którym co do zasady, będzie chęć podporządkowania sobie osoby doznającej przemocy poprzez jej zastraszenie.

Naruszenie prawa zostało w definicji przemocy w rodzinie ujęte bardzo szeroko. Nie ogranicza się ono jedynie do naruszenia norm prawa karnego, ale do naruszenia wszelkich praw przysługujących danej osobie. Przemoc w rodzinie może zatem stanowić naruszenie norm prawa rodzinnego i opiekuńczego, prawa cywilnego, a nawet prawa administracyjnego. W dalszej konsekwencji oznacza to, że przemoc w rodzinie nie zawsze będzie stanowiła przestępstwo, jest bowiem pojęciem szerszym niż znamiona jakiegokolwiek przestępstw, ustanowionego przez polskie prawo.

W praktyce oznacza to, że sam fakt nie prowadzenia przeciwko sprawcy przemocy w rodzinie postępowania karnego (nie zostało wszczęte lub je umorzono) lub jego uniewinnienie nie przesądza samo w sobie, że dana osoba nie jest sprawcą przemocy. Przeciwnie, każdorazowo koniecznym jest sprawdzenie, czy sprawca

przemocy nie narusza innych od prawa karnego norm prawnych i przez to nie staje się sprawcą przemocy. Nie można zatem zakończyć procedury Niebieskie Karty uzasadniając tą czynność wynikiem postępowania karnego

Na szczególną uwagę zasługuje sytuacja, w której dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie. Akty agresji nie są zatem skierowane bezpośrednio do dziecka, ale odbywają się one w jego obecności. Powstaje pytanie, czy z formalnego punktu widzenia dziecko będące świadkiem przemocy może zostać uznane za osobę jej doznającą. Jeżeli sprawca nie narusza względem dziecka norm prawa karnego należy przeanalizować stan faktyczny sprawy pod kątem możliwości naruszenia przez sprawcę przemocy norm prawa rodzinnego i opiekuńczego. Tam bowiem znajdują się regulacje stanowiące podstawę oceny relacji rodzic – dziecko. Jeżeli rodzic swoim zachowaniem narusza prawa i obowiązki jakie na nim ciążyą w stosunku do dziecka (np. stworzenie właściwych warunków rozwoju), to istnieje możliwość uznania go za osobę stosującą przemoc względem dziecka.

Członkami rodziny są nazwani przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osoby najbliższe w rozumieniu prawa karnego, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące. Chcąc rozstrzygnąć czy osoba, wobec której była skierowana przemoc znajduje się w kręgu osób chronionych przed przemocą w rodzinie należy w pierwszej kolejności sprawdzić czy jest to osoba najbliższa. Definicja osoby najbliższej znajduje się w art. 115 § 11 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 88 poz. 553 ze zm.). Przepis ten stanowi, że: „Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”. Zatem osobą najbliższą będzie współmałżonek tak długo jak pozostaje w związku małżeńskim. Z chwilą orzeczenia rozwodu traci się status osoby najbliższej. Wstępni i zstępni to krewni w linii prostej czyli wstępni to rodzice, dziadkowie, pradiadkowie itd., a zstępni to dzieci, wnuki, prawnuki itd. Powinowaci to krewni współmałżonka, przy czym należy zaznaczyć, że stosunek powinowactwa trwa również po rozwodzie małżonków. Najwięcej problemów interpretacyjnych dostarcza określenie „osoby pozostające we wspólnym pożyciu”. Zgodnie z doktryną prawa karnego są to osoby: „które – niezależnie od ich płci i wieku – razem ze sobą żyją, co zakłada (na pewno) prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego oraz (jak się zdaje) określoną więź psychiczną”. Tak przyjęte rozumienie terminu osób pozostających we wspólnym pożyciu wymaga każdorazowego przeanalizowania

konkretnego stanu faktycznego pod kątem spełnienia przesłanki wspólnego prowadzenia gospodarstwa oraz istnienia więzi emocjonalnych, które to przesłanki muszą być spełnione łącznie.

Spotkanie z osobą stosującą przemoc

Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę stosującą przemoc w rodzinie na spotkanie zespołu lub grupy (§17 ust. 1 rozporządzenia NK). Zaznaczyć należy, że członkowie zespołu lub grupy nie mają żadnego formalnego instrumentu pozwalającego im wymusić obecność sprawcy na spotkaniu. Przyjąć zatem należy, że jego obecność ma charakter dobrowolny. Z drugiej strony fakt niestawienia się na spotkanie niewątpliwie będzie dla sprawcy rodził skutki negatywne, polegające na tym, że może on nie mieć możliwości wypowiedzenia się co do sytuacji związanej z jego osobą. Zadania jakie ustawodawca nałożył na członków zespołu lub grupy wobec osoby stosującej przemoc są następujące:

- diagnoza sytuacji rodziny, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą,
- przekazywanie informacji o konsekwencjach popełnianych czynów,
- motywowanie do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- przeprowadzenie rozmowy pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków,
- przekazywanie informacji o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie,
- jeżeli sprawca przemocy w rodzinie nadużywa alkoholu należy skierowanie osoby do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

W trakcie spotkania wypełnia się formularz Niebieska Karta – D, w którym poza ustaleniami dotyczącymi rodzaju stosowanej przemocy, zawiera się również informacje o zobowiązaniach jakie na siebie przyjmuje sprawca przemocy. W tym wypadku, odmiennie niż co do osoby doznającej przemocy, możliwe jest uzależnienie dalszych działań wobec sprawcy od wywiązywania się przez niego z podjętych zobowiązań. Nie można jednak zapomnieć, że celem działania członków zespołu lub grupy nie jest zastraszenie sprawcy, a zmotywowanie do zmiany swojej postawy. Skuteczniejszą zatem metodą może być próba nawiązania ze sprawcą kontaktu, niż sformalizowane przekazanie informacji o obowiązującym stanie prawnym.

Spotkanie z osobą doznającą przemocy

Spotkanie członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej z osobą doznającą przemocy odbywa się na posiedzeniu, w trakcie którego wypełnia się formularz Niebieska Karta – C. Jest to jeden z bardziej newralgicznych momentów procedury, głównie z uwagi na postawę osoby doznającej przemocy.

Uregulowanie procedury w taki sposób, że osoba doznająca przemocy spotyka się z kilkoma osobami w jednej chwili, niejednokrotnie nie znanymi jej wcześniej i w ich obecności relacjonuje swoją sytuację stanowi bardzo istotny czynnik stresogenny dla tej osoby. Przebieg samego spotkania, jak i jego przygotowanie odbywa się w taki sposób, aby zminimalizować ewentualne negatywne skutki dla osoby doznającej przemocy. Jeżeli zaproszenie na posiedzenie grupy lub zespołu zostanie przekazane osobie doznającej przemocy przez osobę jej znaną już ze wcześniejszych czynności np. tą która wypełniała Niebieską Kartę – A, oraz będzie połączone z informacją kto będzie na posiedzeniu oraz jaki będzie jego przebieg, z pewnością pozwoli to osobie doznającej przemocy mniej obawiać się tego spotkania. Samo spotkanie odbywa się w takiej atmosferze, aby nie stawiać osoby doznającej przemocy w pozycji petenta, nie sprowadzać rozmowy do jej odpytywania, z całą pewnością nie należy w żaden sposób komentować wypowiedzi osoby doznającej przemocy w jej obecności.

W trakcie spotkania ustala się indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy. Formularz Niebieska Karta – C zawiera propozycję zadań, które mogą być nałożone na poszczególne służby. Należy jednak pamiętać, że zawarte w formularzu działania są przykładowe i powinny ulegać uzupełnieniu lub modyfikacji w zależności od stanu faktycznego konkretnej sytuacji. To co jest charakterystyczne w indywidualnym planie pomocy, to fakt użycia przez ustawodawcę trybu niedokonanego w sposobie opisu zadań, których realizacja zależy od zachowania członków rodziny np. skierowanie do udziału w grupach wsparcia dla osób współzależnych, a nie udział w grupach itd. Należy każdorazowo przy wprowadzaniu własnych zapisów do planu pomocy pamiętać o tej zasadzie. Nie sposób bowiem przewidzieć, czy członkowie rodziny skorzystają z proponowanych im form wsparcia, a od tego czy plan pomocy będzie mógł być zrealizowany, będzie zależała możliwość zakończenia procedury Niebieskie Karty.

Podczas spotkania z osobą doznającą przemocy możliwe jest podjęcie przez nią określonych zobowiązań, a informacja o nich jest umieszczana w pkt. VI formularza

Niebieska Karta – C. Jest to kolejny punkt procedury, który może być przez osobę doznającą przemocy odebrany jako stawiający ją w pozycji podrzędnej w stosunku do osób udzielających wsparcia. O ile zasadnym jest czynienie konkretnych ustaleń w zakresie działań osoby doznającej przemocy, o tyle brak jest możliwości odmowy udzielenia wsparcia osobie, która ze zobowiązań określonych w pkt. VI się nie wywiąże. Jednym z charakterystycznych zachowań osób doznających przemocy jest bowiem wycofywanie się z podejmowania wcześniej ustalonych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zarówno cykle przemocy, jak i postawa sprawcy, mają decydujący wpływ na zachowanie osoby doznającej przemocy. Należy zatem mieć na względzie, że ustalenie konkretnych zobowiązań ma bardziej na celu ustalenie kierunków działania niż elementu służącego rozliczaniu osoby doznającej przemocy.

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Słubicach:

Spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego w Słubicach w 2017 roku odbyły się cztery razy, średnio raz na kwartał. Powołane zostały 3 grupy robocze, które spotykały się 10 razy.

Podczas posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego były omawiane sprawy organizacyjne prac Zespołu i grup roboczych. Dokonywano oceny sytuacji w rodzinach, nad którymi prowadzono monitoring oraz podejmowano decyzje o wszczęciu lub zakończeniu procedury „Niebieskiej Karty” w rodzinach dotkniętych przemocą.

W 2017 roku przekazano do przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w Słubicach, **10** wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty -A,, z czego

- **GOPS wszczął - 2,**
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- 3**
- **Policja -5**
- **Oświata-0**
- **Ochrona zdrowia - 0**

kontynuowano - 7 procedur z poprzednich lat.

Podczas spotkań wypełniono :

- **6 -Niebieskich Kart formularz-C**
- **5- Niebieski Kart formularz- D**

Liczba przekazanych przez Zespół Interdyscyplinarny zawiadomień do organów ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie – 2

Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny Niebieskich Kart ogółem -10 na skutek zakończenia przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy - 9 ,

brak zasadności podejmowanych działań -1

Zespół Interdyscyplinarny w Słubicach realizując Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020, którego jednym z zadań jest edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zorganizował warsztaty profilaktyczne „**Przemoc rówieśnicza**” .

W dniu 13 grudnia 2017r. uczniowie klas IV-VII szkoły podstawowej w Świniarach i Piotrkówku uczestniczyli w warsztatach profilaktycznych. Pozwoliło to uczniom pogłębić wiedzę na temat radzenia sobie, w przypadku spotkania się ze zjawiskiem przemocy, czy też agresji. Uczniowie zostali także poinformowani o konsekwencjach karnych, jakie może ponieść osoba, agresywna, czy też stosująca przemoc wobec innych.

Źródłem finansowania były środki finansowe pochodzące z budżetu gminy Słubice zapisane w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dbając o edukację w zakresie przemocy domowej, 2 członków ZI wzięło udział w 1- dniowym wyjazdowym, bezpłatnym szkoleniu organizowanym przez Starostę Płockiego pn. „Grupy robocze w praktyce- Jak pracować z osobami stosującym przemoc w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego”.

PODSUMOWANIE.

Nie reagując na przemoc bierzemy na siebie odpowiedzialność za cierpienie drugiego człowieka, a być może i jego życie. Dlatego naszym obowiązkiem moralnym jest zgłaszanie odpowiednim służbom przypadków przemocy. Przemoc doznawana ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę.

Interdyscyplinarne podejście daje poczucie skuteczności, kompetencji, że wykorzystano się wszystkie możliwości, jakie gmina posiada, a zaplanowana wspólna, profesjonalna pomoc przyniesie lepsze rezultaty. Osoby doznające przemocy potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, medycznej, a także wsparcia emocjonalnego. Dlatego przeciwdziałanie przemocy w rodzinie nie może opierać się wyłącznie na działalności jednej

instytucji, gdyż żadna z nich nie ma wystarczających narzędzi, kompetencji i możliwości rozwiązania wszystkich problemów rodziny.

sporządziła: R Janiszewska